

การเกษตรเมืองเชียงราย

รวบรวมโดย

คุณศิริลักษณ์ บ่อสร้าง

โครงการเครือข่ายเมืองในเอเชียเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
(Asian Cities Climate Change Resilience Network - ACCCRN)

มูลนิธิสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย

การเกษตรเมืองเชียงราย

อำเภอเมืองเชียงราย เป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดเชียงรายตั้งอยู่ทางตอนกลางของจังหวัด มีพื้นที่ทั้งหมด 1,415.50 ตารางกิโลเมตร ตั้งอยู่ในพิกัด ละติจูด 19 องศา 52 ลิปดา 15.1 พิลิปดา เหนือ และ ลองจิจูด 99 องศา 46 ลิปดา 57.7 พิลิปดา ตะวันออก มีอาณาเขตทิศเหนือติดต่อกับอำเภอแม่จัน ทิศใต้ติดต่อกับอำเภอแม่ลาว อำเภอพาน อำเภอป่าแดด และอำเภอเทิง ทิศตะวันออกจดเขตอำเภอเวียงชัยและอำเภอเวียงเชียงรุ้ง ส่วนทิศตะวันตก จดเขตอำเภอแม่สรวย และอำเภอแม่อาว จังหวัดเชียงใหม่ อำเภอเมืองเชียงรายแบ่งการปกครองออกเป็น 15 ตำบล 228 หมู่บ้าน 1 เทศบาลนคร 3 เทศบาลตำบล และ 12 องค์การบริหารส่วนตำบล

แผนที่อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย

สภาพภูมิอากาศ

อำเภอเมืองเชียงราย มีสภาพภูมิอากาศร้อนชื้น อุณหภูมิเฉลี่ยทั้งปี 25.1 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 31.1 องศาเซลเซียส มักเกิดในเดือน เมษายน เคยมีอุณหภูมิสูงที่สุด 40.6 องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ 21 เดือน เมษายน พศ. 2535 และมีอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 19.2 องศาเซลเซียส มักเกิดในเดือน มกราคม ซึ่งเคยมีอุณหภูมิต่ำสุด 1.0 องศาเซลเซียส เมื่อ วันที่ 25 ธันวาคม พศ. 2542 สำหรับปริมาณน้ำฝนทั้งปีเฉลี่ย 1,630 มิลลิเมตร โดยมีจำนวนวันฝนตกเฉลี่ย 135.9 วันต่อปี ซึ่งฝนมักจะตกมากที่สุดในเดือนกรกฎาคม

ลักษณะภูมิประเทศ

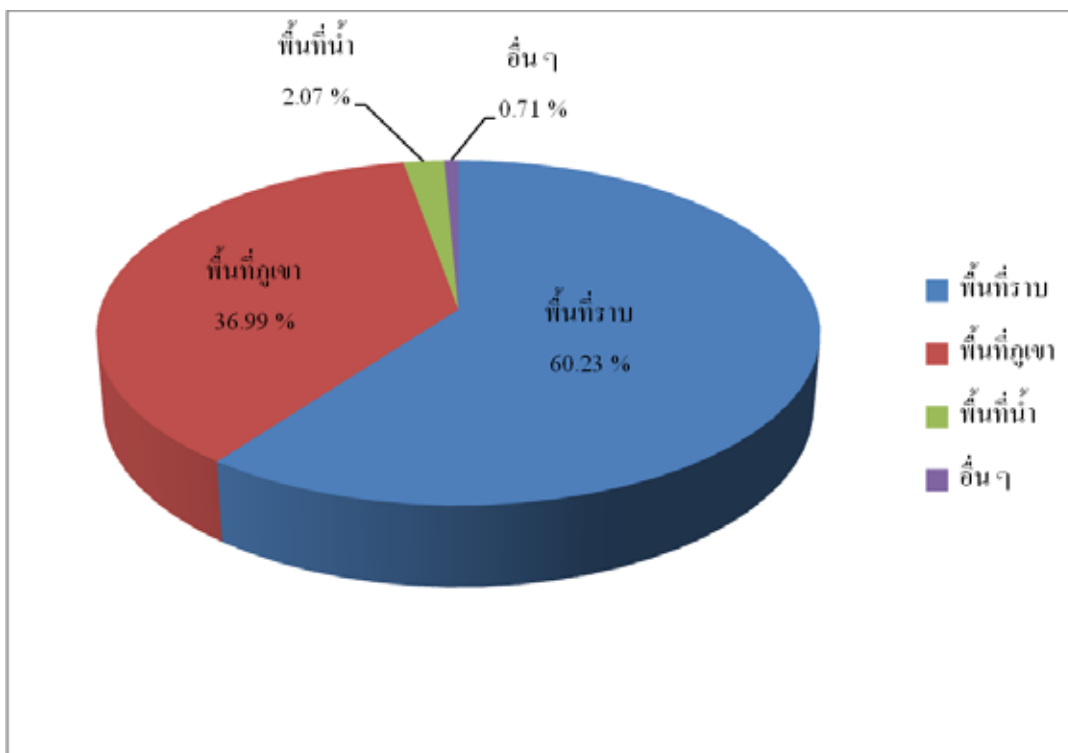
อำเภอเมืองเชียงราย มีพื้นที่ทั้งหมด 884,687.5 ไร่ พื้นที่ส่วนใหญ่ ร้อยละ 60 เป็นพื้นที่ราบ รองลงไป เป็นพื้นที่ภูเขา ร้อยละ 37 ที่เหลือเป็นพื้นที่น้ำและอื่นๆ ร้อยละ 3

พื้นที่ราบ 532,837.5 ไร่ คิดเป็น ร้อยละ 60.23

พื้นที่ภูเขา 327,300 ไร่ คิดเป็น ร้อยละ 36.99

พื้นที่น้ำ 18,300 ไร่ คิดเป็น ร้อยละ 2.07

อื่นๆ 6,250 ไร่ คิดเป็น ร้อยละ 0.71

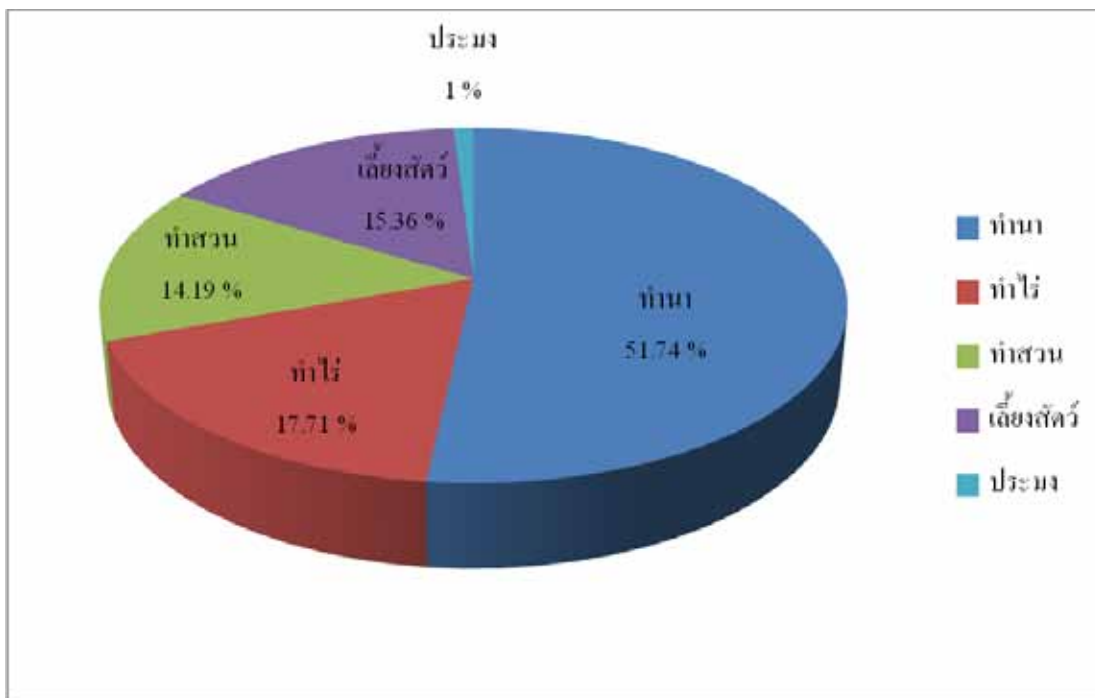

ภาพแสดงลักษณะภูมิประเทศ พื้นที่อำเภอเมืองเชียงราย

พื้นที่ทำการเกษตร

อำเภอเมืองเชียงราย มีพื้นที่ทำการเกษตร จำนวน 282,898 ไร่ เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 52.83 มีอาชีพทำนาที่เหลือมีอาชีพทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์และประมง ซึ่งสามารถแยกประเภทของการใช้ประโยชน์ในการเกษตร ดังนี้

ทำนา	151,067	ไร่ คิดเป็นร้อยละ 52.83
ทำไร่	50,561	ไร่ คิดเป็นร้อยละ 17.68
ทำสวน	40,565	ไร่ คิดเป็นร้อยละ 14.19
เลี้ยงสัตว์	40,916	ไร่ คิดเป็นร้อยละ 14.30
ประมง	2,877	ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.00

ภาพ แสดงพื้นที่ทำการเกษตรอำเภอเมืองเชียงราย

พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ

พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของอำเภอเมืองเชียงราย ส่วนใหญ่เป็นการปลูกข้าว ซึ่งเป็นทั้งข้าวนาปีและนาปรัง มากกว่า ร้อยละ 60 ของพื้นที่ปลูกทั้งหมด รองลงไปเป็นข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ลำไย ลิ้นจี่ ยางพารา สับปะรด ชา/กาแฟ และกระท้อน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

พืชเศรษฐกิจที่สำคัญและพื้นที่ปลูก ของอำเภอเมืองเชียงราย

ชนิดของพืช	พื้นที่ปลูก(ไร่)
1.ข้าวนาปี	147,957
2.ข้าวนาปรัง	31,035
3.ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	45,697
4.ลำไย	16,147
5.ลิ้นจี่	14,897
6.ยางพารา	12,418
7.สับปะรด	11,090
8.ชา/กาแฟ	7,367
9.กระท้อน	879

จำนวนประชากรและครัวเรือนเกษตรกร

ในอำเภอเมืองเชียงราย มีจำนวนตำบลทั้งสิ้น 15 ตำบล 228 หมู่บ้าน จำนวนรวมของประชากรทั้งหมด 188,491 คน แบ่งเป็นชาย 91,570 คน และเป็นหญิง จำนวน 96,921 คน มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 80,823 ครัวเรือน แบ่งเป็นจำนวนครัวเรือนเกษตรกร 29,675 ครัวเรือน ส่วนข้าวเป็นพืชที่มีจำนวนเกษตรกรปลูกมากที่สุด ถึง 14,530 ราย รองลงไปเป็น ข้าวโพด ลำไย ลิ้นจี่ ชา /กาแฟ และสับปะรด

ตารางแสดงจำนวนครัวเรือน(ราย)ที่ทำการปลูกพืชชนิดต่างๆ ตามรายตำบล ของ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

ที่	ตำบล	ชนิดของพืช					
		ข้าว	ข้าวโพด	ลิ้นจี่	ลำไย	ชา/กาแฟ	สับปะรด
1	ดอยลาน	1,468	556	10	293		1
2	ป่าอ้อดอนชัย	1,045	274	80	130		
3	ท่าสุด	585	56	40	25		169
4	นางแล	783	32	160	120	4	353
5	แมกกระถิน	649	202	120	40	30	1
6	สันทราย	422	44	2	10		
7	ดอยฮาง	334	174	17	11	29	1
8	รอบเวียง	518	40	2	30		1
9	แมยาว	1,350	606	150	145		23
10	ริมกก	834	246	22	50		2
11	บ้านดู่	753	25	16	15		198
12	แม่ขาวตม	1,482	217	25	282		8
13	ห้วยสัก	2,672	320	5	1,594		
14	ห้วยชมภู	912	566	1,240	80	1,256	
15	ทาสาย	756	65	20	54		3
	รวม	14,530	3,477	1,909	2,879	1,319	760

การส่งเสริมเกษตรในเขตเมือง

ด้วยพื้นที่ในเขตอำเภอเมืองที่แบ่งการปกครอง 15 ตำบลตั้งข้อมูลเบื้องต้น ซึ่งหน่วยงานที่มีความรับผิดชอบหลักคือ สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองเชียงราย โดยแบ่งหน้าที่รับผิดชอบของเจ้าหน้าที่แยกรายตำบล โดยมีวิสัยทัศน์ ในการดำเนินงานคือ “เป็นองค์กรที่มีทีมงานที่มีคุณภาพและจิตสำนึกที่ดีในการให้บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรแก่เกษตรกรด้วยความพึงพอใจ บูรณาการแก้ไขปัญหาความยากจน”

สำหรับพื้นที่เขตเมืองที่มีประชากรอาศัยจำนวนมาก ซึ่งเป็นพื้นที่อาศัยส่วนใหญ่และพื้นที่ว่างของรัฐคือ พื้นที่เขต ตำบลริมกก และ เทศบาลนครเชียงราย ส่งผลให้มีความต้องการด้านการบริโภคพืช ผักมากที่สุด จึงเป็นหน้าที่หลักของผู้รับผิดชอบที่ต้องมีการส่งเสริมด้านการเกษตรแก่เกษตรกร ในที่ดินทำกินของตน แต่ด้วยพื้นที่ว่างในเขตเมืองบางส่วนเป็นพื้นที่รกร้างของหน่วยงานภาครัฐ ที่จะเอื้อต่อการทำประโยชน์ด้านการเกษตร ต่อผู้ขาดรายได้ ผู้มีรายได้น้อย และผู้ไม่มีที่ดินทำกิน ที่อาศัยในเขตเมือง ผู้รับผิดชอบจึงมีการวางแผนด้านการเกษตร ที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนในการส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตร

กระบวนการส่งเสริมเกษตรเมือง

1. คัดสรรประชากรในตำบลจากการจดทะเบียนผู้ยากจน ซึ่งการลงทะเบียนจะมีการจำแนกบุคคลหลายด้าน เช่น อาชีพ, ผู้ว่างงาน, ผู้ไร้ที่ดินทำกิน, ผู้มีภาระหนี้สิน ฯ
2. พิจารณารายบุคคลในการให้ความร่วมมือและรับผิดชอบ
3. จัดการฝึกอบรมด้านการเกษตรโดยแยกเนื้อหา ดังนี้
 - การปรับปรุงบำรุงดิน
 - วิธีการปลูก พืช ผัก
 - การบำรุงรักษา ดินและพืช
 - การดูแลรักษาและการป้องกันศัตรูพืช
 - การบริหารจัดการกลุ่มหรือการสร้างเครือข่าย
4. ผู้เข้ารับการอบรมนำไปปฏิบัติ โดยแยกเกษตรกรเป็น 2 ประเภท
 - เกษตรกรที่เพาะปลูกในครัวเรือน
 - เกษตรกรที่เพาะปลูกในพื้นที่สาธารณะ
5. เจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอจะติดตามตลอดช่วงการเพาะปลูก
6. วางแผนการตลาดและการประชาสัมพันธ์
7. พัฒนาผลผลิตให้ได้รับมาตรฐาน GAP (Good Agricultural Practice)

ประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากการส่งเสริมเกษตรเมือง

- ด้านเกษตรกร**
1. มีอาหารบริโภคในครัวเรือนลดค่าใช้จ่าย
 2. มีอาชีพ มีรายได้
 3. มีความรู้ในการเพาะปลูกและการวางแผนการเพาะปลูก
 4. รักษาแหล่งความมั่นคงทางอาหาร
 5. ประกอบอาชีพที่ห่างไกลสารเคมี
 6. มีแหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

ด้านผู้บริโภค

1. ได้บริโภคผักปลอดภัยจากสารพิษ
2. มีพืชผัก บริโภค ในท้องถิ่น ราคาขอมเยา
3. มีความมั่นคงทางด้านอาหาร
4. มีแหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง
5. มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทางการเกษตร

การมีส่วนร่วมของกลุ่มและชุมชน

นอกจากหน่วยงานภาครัฐจะเข้ามาสนับสนุนองค์ความรู้ และ งบประมาณการผลิต แต่กลุ่ม ก็ยังคง มีการลงทุนส่วนตัวเพื่อให้เกิดผลผลิตที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

การมีส่วนร่วมของกลุ่ม

- จัดตั้งกลุ่มเพื่อรวมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ในการเพาะปลูก
- วางแผนการผลิตในรูปแบบกลุ่มเพื่อป้องกันผลผลิตล้นตลาด
- มีการออมของกลุ่มเพื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียนของกลุ่ม
- จัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักปลอดภัยจากสารเคมี

การมีส่วนร่วมของชุมชน

- สนับสนุน การบริโภคผักในท้องถิ่น
- ร่วมประชาสัมพันธ์ผลผลิตของกลุ่ม

ปัญหาและอุปสรรค

แรกเริ่มดำเนินการ

- เกษตรกรขาดความรู้ด้านการตลาด ผลผลิตไม่เป็นที่รู้จักของผู้บริโภค

ปัจจุบัน

- ปริมาณการผลิตผักปลอดภัยจากสารเคมี ไม่เพียงพอต่อความต้องการของชุมชน
- ข้อจำกัดในการจัดส่งให้กับทางสรรพสินค้า เช่น รับประทานน้อย ,ไม่คุ้มทุนในการตรวจเช็คสินค้าเพื่อรักษาความสดอยู่เสมอ
- ข้อจำกัดในการออกแบบผลิตภัณฑ์สินค้า เนื่องจากหากมีการบรรจุภัณฑ์ที่ดี ราคาผลิตภัณฑ์จะสูงขึ้น ซึ่งปัจจุบันเน้นขายตลาดสด จึงต้องคงราคาที่สามารถซื้อบริโภคได้

พื้นที่ตัวอย่างในการทำเกษตรเมือง

การส่งเสริมเกษตรเมือง ในพื้นที่การเพาะปลูกพืช ผัก ปลอดภัยจากสารเคมี ได้เริ่มจาก บ้านป่าจิว ม. 4 และ ชุมชนป่าจิว ม.7อ.เมือง จังหวัดเชียงรายเป็นจุดแรก เมื่อปี 2548 จนถึงปัจจุบัน โดยมีการเข้ารับการอบรมตามขั้นตอนของสนง.เกษตรอำเภอเมืองเชียงราย และได้มีการจัดตั้งกลุ่มและเป็นศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงโดยมีรายละเอียดดังนี้

ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

- บ้านป่าจิว ม.4 ต.รอบเวียง อ.เมือง จ.เชียงราย อยู่ในเขตพื้นที่สาธารณะ อบต.รอบเวียง จำนวน 40 ไร่จำนวนสมาชิก 40 ราย ประธานกลุ่ม ชื่อ นายสันติ ผาตินาวิน
- ชุมชนป่าจิว ม.7 ต.เวียง อ.เมือง จ.เชียงราย อยู่ในเขตพื้นที่สาธารณะเทศบาลนครเชียงราย จำนวน 17 ไร่ จำนวนสมาชิก 17 ราย ประธานกลุ่ม ชื่อ นายเยี่ยม ผามั่ง

ประชาชนที่สนใจในการเพาะปลูก

- ผู้สนใจปลูกผักภายในพื้นที่บ้านตนเอง จำนวน 23 ราย เป็นสมาชิกชุมชนป่าจิว ม.7 ต.เวียง อ.เมือง เชียงราย

การสนับสนุนจากหน่วยงานในพื้นที่

กลุ่มปลูกผักปลอดภัยจากสารเคมี ดังกล่าว ได้มีหน่วยงานในการสนับสนุนดังนี้

- อบท.ในพื้นที่ (อบต.รอบเวียง , เทศบาลนครเชียงราย , อบจ.ชร.) สนับสนุนงบประมาณในการอบรมให้ความรู้เกษตรกรในการผลิต ผักปลอดภัยจากสารพิษ เช่น การบำรุงดิน การบำรุงพืช การทำปุ๋ยชีวภาพ ฯ ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ทางการเกษตร

- สภ.เกษตรอำเภอเมืองเชียงราย เป็นหน่วยงานสำหรับอบรมให้ความรู้ในการเพาะปลูก การติดตาม แนะนำ ตลอดจนเป็นหน่วยงานกลางในการประสาน หน่วยงานภาครัฐ ที่มีส่วนช่วยด้าน งบประมาณ และ ความรู้ ด้านการเกษตร และการตลาด

- กรมพัฒนาที่ดิน เป็นหน่วยงานให้ความรู้ในการปรับปรุงบำรุงดิน
- กรมส่งเสริมการเกษตรให้ความรู้ด้านการบำรุงรักษาดินและพืช
- กลุ่มอารักขาพืช เกษตรจังหวัดเชียงราย ให้ความรู้ด้านการป้องกันศัตรูพืช
- สภ.สาธารณสุขจังหวัด ให้คำแนะนำ ความปลอดภัยในการเพาะปลูกและบริโภคผักปลอดภัย

จากสารเคมี

- กรมวิชาการเกษตร ได้เข้ามาตรวจสอบคุณภาพผัก เพื่อได้มาซึ่งใบรับรองคุณภาพ “Q” (quality) ซึ่งเป็นเครื่องหมายรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารเพื่อผลักดันให้อาหารไทยมีความปลอดภัยและเป็นที่ยอมรับในตลาดโลก โดยจะต้องมีการควบคุมดูแลตลอดกระบวนการผลิตตั้งแต่ในแปลงผลิตของเกษตรกร จนกระทั่งผลผลิตนั้นถึงมือผู้บริโภค

- พาณิชย์จังหวัดเชียงราย เข้ามาช่วยด้านส่งเสริมการตลาด

แนวทางการพัฒนาเกษตรเมืองในอนาคต

- การวางแผนการตลาดเพิ่มมากขึ้น เช่น จัดตั้ง รถบริการจำหน่ายผักปลอดภัยจากสารเคมี เคลื่อนที่ตามจุดหน่วยงานราชการ , การตั้งบูธ จำหน่ายผักปลอดภัยจากสารเคมี
- การขยายกลุ่มการผลิตเพื่อเพียงพอต่อผู้บริโภคในเขตเมือง
- การออกแบบสัญลักษณ์สินค้าที่เป็นเอกลักษณ์
- การพัฒนาบรรจุภัณฑ์เพื่อยกระดับสินค้าสำหรับกลุ่มผู้บริโภคที่มีรายได้มาก

เกษตรกรในพื้นที่เขตเมือง

สมาชิกจากศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

นายกองค์ำ ดีบั้ง จากชุมชนป่าจิว ม.7 ต.เวียง อ.เมือง จ.เชียงราย หนึ่งในสมาชิก ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งรับผิดชอบพื้นที่เพาะปลูก สาธารณะเทศบาลนครเชียงราย จำนวน 2 ไร่ จากการจัดสรรพื้นที่ทั้งหมด 17 ไร่ โดยทำการเพาะปลูกพืช ผักสวนครัว ย่างเข้าสู่ปีที่ 8 ซึ่งก่อนที่จะมาอยู่พื้นที่ ปัจจุบันได้ทำการเกษตรพืชผักสวนครัว แบบกางมุ้ง จำนวน 8 ไร่ แต่ต้องยกเลิกเนื่องจากเพาะปลูกในพื้นที่ที่นายทุน ซึ่งเจ้าของขอพื้นที่คืน ต่อจากนั้นจึงชวนสมาชิกที่เคยปลูกพืชในพื้นที่เดียวกัน เข้ามาปรับพื้นที่

บริเวณที่สาธารณะหาดเชียงราย ในปัจจุบัน แต่ไม่ได้อยู่ภายใต้การดูแลของเทศบาลนครเชียงราย แต่เมื่อเข้าสู่ พ.ศ. 2548 เทศบาลนครเชียงรายได้ขยายพื้นที่ครอบคลุม บริเวณดังกล่าว และเห็นความสำคัญในการส่งเสริมเกษตรกรจึงได้มีการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์หรือเกษตรปลอดสารเคมีขึ้น โดยได้มีการสนับสนุน วัสดุ อุปกรณ์ ความรู้ แก่สมาชิกที่ทำเกษตรในพื้นที่ และได้มีการประสานหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญโดยตรง คือ สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองเชียงราย เข้ามาช่วยด้านต่างๆ และเป็นพี่เลี้ยงจนถึงปัจจุบัน ปัจจุบันได้บริหารจัดการพื้นที่ 2 ไร่ ในการปลูกผักสวนครัว ที่เป็นความต้องการของตลาด เช่น ผักกาดขาว ถั่วฝักยาว มะเขือยาวๆ และ ผักพื้นบ้านเช่น ผักเชียงดา ชะโอม ข่า ตะไคร้ ฯ ตลอดจนผลิตกล้าพันธุ์ผัก ไว้จำหน่าย ด้านปลุ่สัตว์ก็ได้มีการเลี้ยงเบ็ด ไก่พันธุ์พื้นเมือง และ หมู ซึ่งการทำเกษตรดังกล่าวจะเน้นบริโภคในครัวเรือนและเหลือขายในชุมชน โดยมีแม่ค้าคนกลางมารับ รวมถึง ขายเองในตลาดชุมชน และ หน้าสวนผัก อาชีพการเกษตรดังกล่าว สร้างความพึงพอใจให้กับตน เพราะอาชีพหลัก และสร้างรายได้ เฉลี่ย 400-500 บาท ต่อวัน หากเป็นช่วงเทศกาลต่างๆ ก็จะมีรายได้ต่อวันเพิ่มมากขึ้นอีก

การรวมกลุ่มปลูกผักปลอดสารพิษในพื้นที่ปัจจุบันก็มีข้อดี หลายประการ เพราะมีหน่วยงานในพื้นที่ให้ความสำคัญ เช่น เทศบาลนครเชียงราย สนับสนุนเครื่องจักรในการทำปุ๋ยอินทรีย์ โรงเพาะชำอาคารสำหรับประชุมและรองรับผู้ศึกษาดูงาน และการได้ไปเห็นนวัตกรรมการเพาะปลูกจากกลุ่มนอกพื้นที่เพื่อนำมาปรับใช้ การส่งเสริมความรู้ด้านการดูแลรักษาตั้งแต่การเตรียมดิน บำรุงดิน การปลูก การดูแลรักษา เทคนิคการกำจัดแมลง จนผลผลิตออกมาให้ได้รับประทานอย่างปลอดภัย จากเกษตรอำเภอเมืองเชียงราย โดยเฉพาะ คุณฉลอง อินตาพรหม นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ ที่เข้ามาเป็นที่ปรึกษาและไม่ละเลยในการช่วยเหลือกลุ่มอยู่เสมอ แต่การเพาะปลูกในพื้นที่ที่ไม่ได้มีแต่เรื่องที่ดี เพราะแต่ละช่วงฤดูนั้น เกษตรกรก็ต้องเจอกับปัญหาให้ต้องแก้อยู่ตลอดเวลา ช่วงฤดูร้อนจะต้องเจอกับแมลงต่างๆ ที่ทำลายต้นพืช เช่น หน้ดกระโดด แมลงวันทอง แต่ก็ม้เทคนิควิธีจาก เจ้าหน้าที่เกษตรในการกำจัด เช่น ใช้ล้ล้ชูป่นห้ยาใส่ขวดพลาสติกล้ให้แมลงวันทองบินเข้าไป หรือ ใช้กาวเหนียวทาแผ่นยับซ้มล้ล้เหล็ล้ เพื่อดักเพ็ลล้กระโดด ซึ่งหากปีไหนแมลงมีการปรับตัวต่อ วิธีที่กำจัดเดิมอาจจะไม่ได้ผลมากนัก แต่ก็ต้องดูแลรักษารดน้ำ อย่างใกล้ชิด จนกว่าแมลงจะแพ้ไปเองเพราะเราจะไม่ยอมใช้สารเคมีในการกำจัดเลย

สำหรับฤดูฝน ด้วยสภาพพื้นที่ลุ่มต่ำก็จะทำให้เกิดน้ำท่วมขัง ส่งผลเสียต่อ ต้นพืชที่ปลูก วิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุดก็คือการเปลี่ยนไปปลูกพืชไม่เล็ล้ยที่ให้ผลผลิตแทน แต่ทางกลุ่มจะไม่ถนัดในการปลูกผักแบบไฮโดรโปนิก เนื่องจาก ต้องมีโรงเรือน มีพื้นที่ในการเพาะเล็ล้ยมาก แต่ปริมาณผัก จะมีจำนวนน้อยและไม่ค่อยสมบูรณ์ คือจะมีน้ำหนักเบา ทำให้ราคาขายแพงขึ้นซึ่งไม่ได้รับการตอบรับจากผู้บริโภคที่มีรายได้น้อย และระดับกลาง สำหรับฤดูหนาว เป็นช่วงฤดูที่พืชผักจะมีคุณภาพและงาม ค้ศัตรู และ โรคระบาดน้อย ทำให้ไม่เหน็ล้ยมากในการดูแลรักษา แต่การเพาะปลูกหากคนทำไม่ค้จนเคย ก็จะทำได้ไม่นาน เพราะการเกษตรต้องดูแลเอาใจใส่ไม่ละเลยไม่เหมือนน้บ คนรับจ้างที่ได้รับเงินเมื่อเสร็จงาน แต่การปลูกผักต้องมีการลงทุนลงแรง เพื่อให้ได้ผลผลิตที่ดี ซึ่งจะไ้เงินไม่มากในแต่ละวันหากมีการเก็บออมก็จะมีรายได้มากกว่าคนรับจ้างใช้แรงงานคนอื่น นอกจากที่ทำการเกษตรไว้บริโภค ไว้จำหน่ายแล้ว ที่ศูนย์ฯ ยังเป็นแหล่งเรียนรู้และเผยแพร่ข้อมูลด้านการเพาะปลูกแบบผสมผสานและปลอดสารเคมี ซึ่งทางกลุ่มได้รวมเป็น

วิทยากรใน ให้เกษตรกรในพื้นที่ และต้อนรับคณะดูงานจากต่างจังหวัดที่สนใจในการเพาะปลูก แต่ความคาดหวังของตนและกลุ่มในอนาคต ก็หวังให้พื้นที่เหล่านี้มีภูมิทัศน์และแหล่งดูงานที่มีการจัดการด้านพื้นที่อย่างเหมาะสม เป็นสัดส่วน เป็นแหล่งความรู้ที่พร้อมด้านข้อมูลและการปฏิบัติ ตลอดจน ผลผลิตของกลุ่มเพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภค และมีบรรยากาศที่สวยงามในการวางจำหน่าย รวมถึงการขนส่งที่ใช้เวลานานในการเดินทาง เพื่อให้ผลิตภัณฑ์คงความสดนารับประทาน

ประธานกลุ่มผู้ปลูกผักปลอดสารพิษสหชุมชนเมืองเชียงราย

ร.อ.มานพ วงศ์เมือง ประธานกลุ่มผู้ปลูกผักปลอดสารพิษสหชุมชนเมืองเชียงราย ผู้ลาออกจาก การรับราชการและหันมาทำการเกษตรผสมผสานแบบพอเพียง ตามแนวพระราชดำริ **พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว** ในพื้นที่ กองบังคับการฝูงบิน 416 เขตชุมชนสันป่าก่อเหนือ อ.เมือง จ.เชียงราย โดยชักชวน ผู้ร่วมอุดมการณ์ จัดสรรพื้นที่เพื่อทำการเพาะปลูก จำนวน 14 ไร่

หลังจากที่ได้ลาออกจากการรับราชการทหาร ก็ได้หันมาใช้ชีวิตแบบพอเพียงตามแนวพระราชดำริ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยการเพาะปลูกผักสวนครัวโดยเน้นปลอดสารเคมี ด้วยความเชื่อว่าโรคภัยต่างๆ โดยเฉพาะโรคมะเร็งที่แพร่ระบาดในปัจจุบัน เกิดจากการรับประทานอาหารที่ปนเปื้อนไปด้วยสารเคมีตกค้าง จึงอยากส่งเสริมให้คนในพื้นที่ได้กินผักที่ปลอดภัยจากสารเคมี เพื่อสุขภาพที่แข็งแรง เริ่มแรกได้ทำการปลูก ในพื้นที่ผู้อื่น และสมาชิกอีก 6 คน ในพื้นที่จำนวน 2 งาน เป็นเวลา 2 ปี เจ้าของก็ต้องขอพื้นที่คืนเพื่อจะทำประโยชน์ในด้านอื่น ด้วยความที่เป็นผู้ทำงานในสังกัด กองบังคับการฝูงบิน 416 มาก่อน ซึ่งทราบข้อมูลในพื้นที่เป็นอย่างดี จึงเกิดแนวคิดที่จะขออนุญาตใช้พื้นที่กองบังคับการฝูงบิน 416 โดยปล่อยทิ้งไว้เป็นที่รกร้าง โดยทำสัญญาเช่า พื้นที่ทั้งหมด 14 ไร่ และ เสียค่าบำรุงที่ดินรายปี ด้วยเป็นบุคคลที่ชุมชนและสังคมให้ความเคารพและนับถือ จึงทำให้ ร.อ.มานพ วงศ์เมือง ได้มีตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบในงานของชุมชนและจังหวัดในภาคประชาสังคม

และด้วยเหตุนี้ จึงส่งผลให้แรกเริ่มในการทำเกษตร จึงขอความอนุเคราะห์จากหน่วยงานท้องถิ่น ขอสนับสนุนการปรับพื้นที่เพื่อทำการเกษตร และจัดการด้าน น้ำใช้ และไฟฟ้า เพื่อสะดวกต่อการเพาะปลูก ตลอดจนเครื่องจักรในการทำปุ๋ยชีวภาพ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เกินกำลังในการลงทุนของตน แต่สิ่งที่ได้สังเกตเห็นถึงประโยชน์จึงเกิดการชักชวนผู้สนใจร่วมจัดสรรพื้นที่ในการเพาะปลูก รวมทั้งสิ้น 8 คน ลำหรับของตานั้น มีพื้นที่รับผิดชอบจำนวน 2 ไร่ โดยเน้นการปลูกพืชผักสวนครัว เลี้ยงปลาจากบ่อพลาสติก เลี้ยงไก่ไข่ ไก่พื้นเมือง และไม้ยืนต้นบางชนิด เช่น มะนาว ชะอม ฝรั่ง กัลยารวมหอม พืชไม่กึ่งต้น เพาะคิดเสมอว่า พื้นที่นี้ไม่ใช่ของตน หน่วยงานจะขอคืนเมื่อไรก็ได้

ในการทำเกษตรได้สังเกตเห็นความรู้ที่จะนำไปใช้เป็นสำคัญจึงได้ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากสำนักงานเกษตรอำเภอเมืองเชียงราย ในการอบรมการทำปุ๋ยหมักชีวภาพเพื่อเลี้ยงการใช้ปุ๋ยเคมีในต้นพืชให้กับตนและกลุ่ม ตลอดจน เทคนิคการเพาะปลูก และการตรวจคุณภาพผักที่ปลอดภัยและได้ศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการเกษตร ณ ศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ และศูนย์สาธิตและส่งเสริมงานศิลปาชีพ ภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งการลงทุนและลงแรงในการทำเกษตรปีแรกประสบกับปัญหา น้ำไม่เพียงพอต่อผลผลิต ทำให้พืชผักไม่งอกงามและไม่สมบูรณ์ ซึ่งก็ได้แก้ปัญหาโดยการเจาะน้ำบาดาลให้ลึกขึ้น ความโชคดีในพื้นที่บริเวณนี้คืออยู่ใกล้แหล่งน้ำแม่กรณ์ ซึ่งเป็นแม่น้ำสาขาของแม่น้ำกกและไม่เคยแห้งขอด

แต่เหนือสิ่งอื่นใดประสบการณ์ที่ได้ทำการเกษตรเป็นส่วนช่วยให้มีการปรับประยุกต์ใช้ เทคนิค และวิธีทางธรรมชาติ เข้ามาดูแลบำรุงรักษา ให้ผลผลิตได้มีคุณภาพ เมื่อผลผลิตเริ่มมีมากขึ้นกลุ่มก็กลับประสบปัญหาด้านการตลาดตนเลยคิดบริหารวางแผน ในการทำตลาดสีเขียวในชุมชน และจำหน่ายตามสถานที่ต่างๆ เพื่อหวังให้เป็นที่รู้จัก ปีที่ 3 ในการทำเกษตรผสมผสานแบบพอเพียงและปลอดภัยเริ่มประสบผลสำเร็จคือ ผลผลิตเริ่มมีคุณภาพ มีรายได้ขั้นต่ำ 400-500 ต่อวัน มีเงินออม ไม่เป็นหนี้สินโดยการควบคุมค่าใช้จ่ายจากการทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย การพัฒนาศักยภาพและผลผลิตอย่างต่อเนื่องทำให้กลุ่มได้ทำการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ณ วันที่ 31 พฤษภาคม 2553

ปัจจุบัน เข้าสู่ปีที่ 6 ในการยึดหลักทำเกษตรแบบผสมผสาน เน้นความพอเพียง พอดี ไม่ใช่สารเคมีได้ในการปลูกพืชผัก ร.อ.มานพ วงศ์เมือง ได้เล่าว่า การทำเกษตรปลอดภัย ต้องเอาใจใส่ ทำด้วยใจ ทำด้วยความสุข แล้วผลผลิตที่ออกมา ก็จะออกมาดีและมีคุณภาพ และก็ทำให้ตนได้ภูมิใจในการเป็นส่วนหนึ่งที่ส่งเสริมให้คนได้บริโภคผักที่สด สะอาด ปลอดภัยสารเคมี แต่ก็ไม่ได้ทำให้ประชาชนกลุ่มๆ พอใจแค่การปลูกพืชผัก แต่เห็นความสำคัญในการเผยแพร่และพัฒนาความรู้ พัฒนาผลผลิตให้เป็นที่ยอมรับ เป็นที่รู้จักแก่บุคคลทั่วไป จึงมีการสร้างกลุ่มเครือข่าย จากต่างอำเภอ เช่น กลุ่มชาวอินทรี อ.แม่ลาว, กลุ่มไก่ไข่อินทรี อ.ห้วยสัก, กลุ่มผักปลอดภัย อ.ห้วยไคร้, กลุ่มปลูกข้าว ผัก และ เห็ด อินทรี อ.ดอยลาน และกลุ่มปลูกผัก ชุมชนบ้านป่าจิวฯ ด้วยหวังว่าจะรวมพลังสร้างตลาดเกษตรอินทรีย์ปลอดภัยให้เป็นที่รู้จักและยอมรับ ในคุณภาพผลผลิต จึงดำเนินการด้วยตัวเองในการสร้างเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ปลอดภัย และทำการตลาดอย่างต่อเนื่อง ทั้งภายในชุมชนเองโดยมีตลาดสีเขียว ซึ่งมีตู้เขียวไว้เป็นสัญลักษณ์ในการจำหน่ายผักปลอดภัย จำหน่ายผลผลิตตามงานเทศกาลต่างๆ และแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมในเขตอำเภอเมืองเช่น ถนนคนเดิน ถนนคนม่วน

โดยได้ขอพื้นที่สำหรับวางจำหน่ายผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ปลอดภัย สำหรับเครือข่ายได้วางจำหน่ายทุกอาทิตย์ ร.อ.มานพ วงศ์เมือง เล่าว่าหากตอบในฐานะประธานกลุ่มผู้ปลูกผักปลอดภัยปลอดภัยชุมชนเมืองเชียงราย มุ่งหวังในอนาคตว่า จะมีแหล่งตลาดสำหรับจำหน่ายผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์จากกลุ่มเครือข่ายต่าง ๆ แต่ละอำเภอ ซึ่งมีสินค้าวางจำหน่ายหลากหลายรูปแบบ และเป็นที่รู้จัก เป็นที่นิยมของคนในพื้นที่และต่างพื้นที่ แต่ในฐานะ เกษตรกรผู้ปลูกผักปลอดภัยในพื้นที่ ก็คาดหวังว่าจะมีพื้นที่สาธารณะที่สนับสนุนกลุ่มผู้ปลูกผักปลอดภัย และอย่างถาวร โดยไม่มีการขอคืนพื้นที่ เพื่อก่อเกิดประโยชน์ กับผู้ที่มีรายได้น้อย และไรที่ดินทำกินในเขตเมือง

แหล่งที่มาของข้อมูล

สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองเชียงราย

ร.มานพ วงศ์เมือง ประธานกลุ่มผู้ปลูกผักปลอดสารพิษสหชุมชนเมืองเชียงราย

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลสันติสุข สมาชิกจากศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนป่าจ้าว

ศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ และศูนย์สาธิตและส่งเสริมงานศิลปาชีพ ภาคเหนือ <http://www.northernstudy.org/web54/>

ระบบจัดเก็บและนำเสนอข้อมูล ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล <http://mueang.chiangrai.doae.go.th>

สำนักงานสถิติจังหวัดเชียงราย

องค์การตลาดเพื่อการเกษตร <http://www.mof.or.th/index-1.htm>

ที่ว่าการอำเภอเมืองเชียงราย <http://www.muangchiangrai.go.th>

เอกสารการวิจัย ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีต่อการเกษตรในจังหวัดเชียงราย